KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 24.5.2023 r.
COM(2023) 615 final

Zalecenie

ZALECENIE RADY

w sprawie krajowego programu reform Litwy na 2023 r., zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Litwę programu stabilności na 2023 r.

{SWD(2023) 615 final}

Zalecenie

ZALECENIE RADY

w sprawie krajowego programu reform Litwy na 2023 r., zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Litwę programu stabilności na 2023 r.

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 121 ust. 2 i art. 148 ust. 4,

uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97 z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru pozycji budżetowych oraz nadzoru i koordynacji polityk gospodarczych[1], w szczególności jego art. 5 ust. 2,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania[2], w szczególności jego art. 6 ust. 1,

uwzględniając zalecenie Komisji Europejskiej,

uwzględniając rezolucje Parlamentu Europejskiego,

uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej,

uwzględniając opinię Komitetu ds. Zatrudnienia,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Finansowego,

uwzględniając opinię Komitetu Ochrony Socjalnej,

uwzględniając opinię Komitetu Polityki Gospodarczej,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241[3] ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności weszło w życie 19 lutego 2021 r. Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności zapewnia państwom członkowskim wsparcie finansowe służące realizacji reform i inwestycji, co pociąga za sobą impuls fiskalny finansowany przez UE. Zgodnie z priorytetami europejskiego semestru przyczynia się on do ożywienia gospodarczego i społecznego oraz do wdrażania zrównoważonych reform i inwestycji, których celem jest w szczególności promowanie zielonej i cyfrowej transformacji oraz zwiększenie odporności gospodarek państw członkowskich. Pomaga również wzmocnić finanse publiczne oraz pobudzić wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy w średnim i długim okresie, a także zwiększyć spójność terytorialną wewnątrz UE i wspierać dalsze wdrażanie Europejskiego filaru praw socjalnych. Maksymalny wkład finansowy dla każdego

[1] Dz.U. L 209 z 2.8.1997, s. 1.
[2] Dz.U. L 306 z 23.11.2011, s. 25.
[3] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17).

państwa członkowskiego w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności został zaktualizowany w dniu 30 czerwca 2022 r., zgodnie z art. 11 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/241.

(2) Dnia 22 listopada 2022 r. Komisja przyjęła roczną analizę zrównoważonego wzrostu gospodarczego na 2023 r.[4], rozpoczynając tym samym cykl europejskiego semestru na rzecz koordynacji polityki gospodarczej w 2023 r. W dniu 23 marca 2023 r. Rada Europejska zatwierdziła priorytety tej rocznej analizy skupione wokół czterech wymiarów konkurencyjnej zrównoważoności. W dniu 22 listopada 2022 r., działając na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1176/2011, Komisja przyjęła również sprawozdanie przedkładane w ramach mechanizmu ostrzegania na 2023 r., w którym wskazała Litwę jako jedno z państw członkowskich, w których mogą występować zakłócenia równowagi lub które są narażone na takie zakłócenia i w przypadku których potrzebna będzie szczegółowa ocena sytuacji. W tym samym dniu Komisja przyjęła również opinię w sprawie projektu planu budżetowego Litwy na 2023 r. Komisja przyjęła również zalecenie dotyczące zalecenia Rady w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro, które zostało przyjęte przez Radę w dniu 16 maja 2023 r., a także wniosek dotyczący wspólnego sprawozdania o zatrudnieniu na 2023 r., w którym przeanalizowano wdrażanie wytycznych dotyczących zatrudnienia i zasad Europejskiego filaru praw socjalnych i które zostało przyjęte przez Radę w dniu 13 marca 2023 r.

(3) Choć gospodarki UE wykazują się niezwykłą odpornością, kontekst geopolityczny nadal wywiera negatywny wpływ. W czasie gdy UE stanowczo popiera Ukrainę, unijny program polityki gospodarczej i społecznej skupia się na ograniczaniu w perspektywie krótkoterminowej negatywnych skutków wstrząsów energetycznych dla znajdujących się w trudnej sytuacji gospodarstw domowych i przedsiębiorstw, a także na kontynuowaniu działań mających na celu realizację zielonej i cyfrowej transformacji, wspieranie zrównoważonego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, zachowanie stabilności makroekonomicznej oraz zwiększenie odporności w perspektywie średnioterminowej. W programie tym silny nacisk kładzie się też na zwiększenie konkurencyjności i wydajności.

(4) W dniu 1 lutego 2023 r. Komisja wydała komunikat pt. „Plan przemysłowy Zielonego Ładu na miarę epoki neutralności emisyjnej”[5] mający na celu pobudzenie konkurencyjności unijnego przemysłu neutralnego emisyjnie oraz wspieranie szybkiej transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu. Plan ten stanowi uzupełnienie bieżących wysiłków w ramach Europejskiego Zielonego Ładu i REPowerEU. Celem planu jest stworzenie bardziej sprzyjającego otoczenia dla zwiększenia zdolności produkcyjnych UE w zakresie technologii i produktów neutralnych emisyjnie niezbędnych do osiągnięcia ambitnych celów klimatycznych UE, jak również zapewnienie dostępu do odpowiednich surowców krytycznych, m.in. przez dywersyfikację źródeł, właściwą eksploatację zasobów geologicznych w państwach członkowskich i maksymalny recykling surowców. Plan opiera się na czterech filarach: przewidywalnym i uproszczonym otoczeniu regulacyjnym, przyspieszeniu dostępu do finansowania, podnoszeniu umiejętności oraz otwartym handlu zapewniającym odporne łańcuchy dostaw. W dniu 16 marca 2023 r. Komisja wydała również komunikat pt. „Długoterminowa konkurencyjność UE: perspektywa na przyszłość po 2030 r.”[6], oparty na dziewięciu wzajemnie wzmacniających się

4 COM(2022) 780 final.
5 COM(2023) 62 final.
6 COM(2023) 168 final.

czynnikach i mający na celu wypracowanie ram regulacyjnych sprzyjających wzrostowi gospodarczemu. W komunikacie tym wyznaczono priorytety polityki nastawione na aktywne zapewnienie ulepszeń strukturalnych, dobrze ukierunkowanych inwestycji oraz środków regulacyjnych służących długoterminowej konkurencyjności UE i jej państw członkowskich. Poniższe zalecenia przyczyniają się do realizacji tych priorytetów.

(5) W 2023 r. europejski semestr na rzecz koordynacji polityki gospodarczej nadal rozwija się równolegle z wdrażaniem Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. Pełne wdrożenie planów odbudowy i zwiększania odporności pozostaje nieodzowne do realizacji priorytetów politycznych w ramach europejskiego semestru, ponieważ plany te uwzględniają wszystkie stosowne zalecenia dla poszczególnych krajów wydane w ostatnich latach lub ich znaczną część. Zalecenia dla poszczególnych krajów na lata 2019, 2020 i 2022 pozostają aktualne również w odniesieniu do planów odbudowy i zwiększania odporności, które są uzupełniane, aktualizowane lub zmieniane zgodnie z art. 14, 18 i 21 rozporządzenia (UE) 2021/241.

(6) Przyjęte w dniu 27 lutego 2023 r. rozporządzenie w sprawie REPowerEU[7] ma na celu szybkie zredukowanie zależności Unii Europejskiej od importu paliw kopalnych z Rosji. Przyczyni się to do bezpieczeństwa energetycznego i dywersyfikacji dostaw energii w Unii przy jednoczesnym zwiększeniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii, zdolności magazynowania energii oraz efektywności energetycznej. Rozporządzenie to umożliwia państwom członkowskim dodanie do krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności nowego rozdziału dotyczącego REPowerEU w celu finansowania kluczowych reform i inwestycji, które pomogą w osiągnięciu celów REPowerEU. Przyczynią się one również do pobudzenia konkurencyjności unijnego przemysłu neutralnego emisyjnie, zgodnie z założeniami Planu przemysłowego Zielonego Ładu na miarę epoki neutralności emisyjnej, oraz do realizacji zaleceń krajowych dotyczących energii, wydanych w 2022 r. oraz w stosownych przypadkach w 2023 r. Rozporządzeniem w sprawie REPowerEU wprowadzono nową kategorię bezzwrotnego wsparcia finansowego, udostępnianego państwom członkowskim na finansowanie nowych reform i inwestycji związanych z energią w ramach planów odbudowy i zwiększania odporności.

(7) Dnia 8 marca 2023 r. Komisja przyjęła komunikat zawierający wytyczne dotyczące polityki fiskalnej w 2024 r. Jego celem jest wsparcie państw członkowskich w przygotowaniu programów stabilności i konwergencji, a przez to wzmocnienie koordynacji polityki[8]. Komisja przypomniała, że ogólna klauzula wyjścia paktu stabilności i wzrostu zostanie zdezaktywowana z końcem 2023 r. Zaapelowała, by w latach 2023–2024 polityka fiskalna służyła zapewnieniu średniookresowej zdolności do obsługi długu, jak również zwiększeniu potencjalnego wzrostu w zrównoważony sposób. Zachęciła państwa członkowskie, aby w swoich programach stabilności i konwergencji na 2023 r. określiły, w jaki sposób ich plany fiskalne zapewnią przestrzeganie wartości referencyjnej, która w odniesieniu do deficytu wynosi 3 % PKB, jak również realistyczną i ciągłą redukcję długu lub utrzymanie go na ostrożnym poziomie w perspektywie średnioterminowej. Komisja wezwała państwa członkowskie, by stopniowo wycofywały krajowe środki fiskalne służące ochronie

[7] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/435 z dnia 27 lutego 2023 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2021/241 w odniesieniu do rozdziałów REPowerEU w planach odbudowy i zwiększania odporności oraz zmiany rozporządzeń (UE) nr 1303/2013, (UE) 2021/1060 i (UE) 2021/1755 oraz dyrektywy 2003/87/WE (Dz.U. L 63 z 28.2.2023, s. 1).

[8] COM(2023) 141 final.

gospodarstw domowych i przedsiębiorstw przed wstrząsem spowodowanym wzrostem cen energii, rozpoczynając od środków najmniej ukierunkowanych. Wskazała, że jeżeli przedłużenie środków wsparcia okazałoby się konieczne ze względu na ponowną presję związaną z cenami energii, państwa członkowskie powinny znacznie lepiej niż w przeszłości ukierunkować takie środki na gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa w trudnej sytuacji. Komisja zaproponowała, by zalecenia fiskalne były przedstawiane w ujęciu ilościowym i zróżnicowane oraz formułowane na podstawie wydatków pierwotnych netto zgodnie z propozycją przedstawioną w jej komunikacie w sprawie kierunków reformy unijnych ram zarządzania gospodarczego[9]. Zaleciła, by wszystkie państwa członkowskie w dalszym ciągu chroniły inwestycje finansowane ze środków krajowych i zapewniały skuteczne wykorzystanie Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności i innych funduszy Unii, w szczególności w świetle zielonej i cyfrowej transformacji oraz celów dotyczących odporności. Komisja zapowiedziała, że zaproponuje Radzie wszczęcie procedur nadmiernego deficytu opartych na kryterium deficytu wiosną 2024 r. na podstawie danych dotyczących wyników budżetu za 2023 r., zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

(8) Dnia 26 kwietnia 2023 r. Komisja przedstawiła wnioski ustawodawcze mające na celu wdrożenie kompleksowej reformy unijnych przepisów dotyczących zarządzania gospodarczego. Głównym celem wniosków jest poprawa stabilności długu publicznego i wspieranie – w drodze reform i inwestycji – trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu we wszystkich państwach członkowskich. We wnioskach przewiduje się zapewnienie państwom członkowskim większej kontroli nad ich planami średnioterminowymi, a jednocześnie wprowadzenie bardziej rygorystycznego systemu egzekwowania przepisów, aby zagwarantować wywiązywanie się przez państwa członkowskie ze zobowiązań podjętych w średnioterminowych planach fiskalno-strukturalnych. Zakończenie prac legislacyjnych zaplanowano na 2023 r.

(9) 14 maja 2021 r. Litwa przedstawiła Komisji swój krajowy plan odbudowy i zwiększania odporności, zgodnie z art. 18 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/241. Na podstawie art. 19 rozporządzenia (UE) 2021/241 Komisja oceniła adekwatność, skuteczność, efektywność oraz spójność planu odbudowy i zwiększania odporności, zgodnie z wytycznymi dotyczącymi oceny zawartymi w załączniku V do tego rozporządzenia. W dniu 20 lipca 2021 r. Rada przyjęła decyzję w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności Litwy[10]. Uruchomienie transz jest uzależnione od decyzji Komisji przyjętej zgodnie z art. 24 ust. 5 rozporządzenia (UE) 2021/241 i stwierdzającej, że Litwa osiągnęła w zadowalający sposób odpowiednie kamienie milowe i wartości docelowe określone w decyzji wykonawczej Rady. Osiągnięcie w zadowalający sposób zakłada, że działania związane z uprzednio osiągniętymi kamieniami milowymi i wartościami docelowymi nie zostały odwrócone.

(10) W dniu 27 kwietnia 2023 r. Litwa przedłożyła swój krajowy program reform na 2023 r., a w dniu 28 kwietnia 2023 r. – swój program stabilności na 2023 r., zgodnie z art. 4 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1466/97. W celu uwzględnienia powiązań między tymi dwoma programami poddano je jednoczesnej ocenie. Zgodnie z art. 27 rozporządzenia (UE) 2021/241 krajowy program reform na 2023 r.

---

9 COM(2022) 583 final.

10 Decyzja wykonawcza Rady z dnia 20 lipca 2021 r. w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności Litwy (ST 10477/2021; ST 10477/2021 ADD 1).

odzwierciedla również półroczne sprawozdania Litwy z postępów w realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności.

(11) W dniu 24 maja 2023 r. Komisja opublikowała sprawozdanie krajowe dotyczące Litwy na 2023 r.[11]. Oceniła w nim postępy Litwy we wdrażaniu stosownych zaleceń dla tego kraju przyjętych przez Radę w latach 2019–2022 oraz podsumowała realizację planu odbudowy i zwiększania odporności przez Litwę. Na podstawie tej analizy w sprawozdaniu krajowym wskazano luki w stosunku do wyzwań, których nie uwzględniono w planie odbudowy i zwiększania odporności lub uwzględniono je jedynie częściowo, a także nowe i pojawiające się wyzwania. Oceniono w nim również postępy Litwy we wdrażaniu Europejskiego filaru praw socjalnych oraz w realizacji głównych celów UE dotyczących zatrudnienia, umiejętności i ograniczania ubóstwa, a także postępy w realizacji celów ONZ w zakresie zrównoważonego rozwoju.

(12) Komisja przeprowadziła szczegółową ocenę sytuacji dla Litwy na podstawie art. 5 rozporządzenia (UE) nr 1176/2011 i opublikowała jej wyniki 24 maja 2023 r.[12] Stwierdziła, że na Litwie nie występują zakłócenia równowagi makroekonomicznej. W ostatnim czasie wzrosły w szczególności podatności na zagrożenia związane z konkurencyjnością cen, równowagą zewnętrzną i zmianami cen nieruchomości mieszkalnych, ale ogólnie wydaje się, że są one obecnie ograniczone. Silny wpływ na gospodarkę wywołał wstrząs spowodowany cenami energii, któremu towarzyszył szybki wzrost inflacji; przewiduje się jednak, że konkurencyjność Litwy będzie powoli rosnąć wraz ze spadkiem cen energii. Saldo obrotów bieżących uległo wyraźnemu pogorszeniu w 2022 r. z powodu wyższych cen importowych energii, ale prognozuje się, że w tym roku zbliży się do równowagi. W przyszłości niewielkie deficyty obrotów bieżących nie zagrożą stabilności zewnętrznej, ponieważ saldo zobowiązań zagranicznych jest korzystne. Niemniej jednak inflacja i presja płacowa, jeżeli się utrzymają, stwarzają ryzyko pogorszenia konkurencyjności Litwy, zwłaszcza że inflacja bazowa znacznie przekracza średnią w strefie euro. Ceny nieruchomości mieszkalnych znacznie wzrosły od czasu pandemii, ale nie ma oznak zawyżania cen i obecnie ich wzrost spowalnia na skutek podwyżek stóp procentowych i trwającej recesji gospodarczej. Ponadto zadłużenie gospodarstw domowych jest niskie, a sektor bankowy jest dobrze skapitalizowany i wysoce rentowny oraz odnotowuje niski poziom kredytów zagrożonych. Otoczenie polityki jest ogólnie korzystne, ale pewne działania w ramach polityki mogłyby pomóc przeciwdziałać ryzyku wynikającemu ze wskazanych podatności na zagrożenia. W tym względzie istotna byłaby kontynuacja antycyklicznej polityki fiskalnej i makroostrożnościowej, w razie potrzeby wzmacnianej. Jednocześnie większy nacisk na wspieranie konkurencji na rynku krajowym oraz polityka mająca na celu poprawę jakości i wielkości podaży pracy mogłyby pomóc w zarządzaniu cenami i jednostkowymi kosztami pracy.

(13) Z danych zweryfikowanych przez Eurostat[13] wynika, że deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych Litwy zmniejszył się z 1,2 % PKB w 2021 r. do 0,6 % w 2022 r., natomiast dług sektora instytucji rządowych i samorządowych spadł z 43,7 % PKB na koniec 2021 r. do 38,4 % na koniec 2022 r.

(14) Na saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych miały wpływ środki polityki fiskalnej przyjęte w celu złagodzenia gospodarczych i społecznych skutków wzrostu

11 SWD(2023) 615 final.
12 SWD(2023) 637 final.
13 Eurostat-Euro Indicators (Wskaźniki dotyczące euro, Eurostat), 47/2023, 21.4.2023.

cen energii. W 2022 r. takie środki zmniejszające dochody obejmowały rekompensatę VAT dla gospodarstw domowych za ogrzewanie z systemów ciepłowniczych, natomiast środki zwiększające wydatki obejmowały pułapy cenowe taryf za energię elektryczną dla gospodarstw domowych i odbiorców niebędących gospodarstwami domowymi oraz taryf za gaz ziemny dla gospodarstw domowych, a także subsydia dla przedsiębiorstw działających w sektorach, na które wpływ mają wysokie ceny energii. Komisja szacuje, że koszty budżetowe netto tych środków wyniosą w 2022 r. 1,3 % PKB. Na saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych miały również wpływ koszty budżetowe tymczasowej ochrony wysiedleńców z Ukrainy, które szacuje się na 0,3 % PKB w 2022 r. Jednocześnie szacowany koszt tymczasowych środków nadzwyczajnych w związku z COVID-19 spadł do 0,4 % PKB w 2022 r. z 0,6 % w 2021 r.

(15) W dniu 18 czerwca 2021 Rada zaleciła, by w 2022 r. Litwa[14] kontynuowała wspierający kurs polityki fiskalnej, wykorzystując m.in. impuls zapewniony przez Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, oraz utrzymała inwestycje finansowane ze środków krajowych. Rada zaleciła również Litwie utrzymanie pod kontrolą wzrostu wydatków bieżących finansowanych ze środków krajowych.

(16) Według szacunków Komisji kurs polityki fiskalnej[15] w 2022 r. był restrykcyjny, na poziomie 0,9 % PKB, co było odpowiednie w kontekście wysokiej inflacji. Zgodnie z zaleceniem Rady Litwa nadal wspierała odbudowę przez inwestycje finansowane z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. Wydatki finansowane z dotacji w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz innych funduszy UE wyniosły 1,1 % PKB w 2022 r. (1,3 % PKB w 2021 r.). Inwestycje finansowane ze środków krajowych miały neutralny wpływ na kurs polityki fiskalnej[16]. Litwa utrzymała zatem inwestycje finansowane ze środków krajowych, zgodnie z zaleceniem Rady. Jednocześnie wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych ze środków krajowych (po skorygowaniu o nowe działania po stronie dochodów) miał restrykcyjny wpływ na kurs polityki fiskalnej, który to wpływ wyniósł 0,9 pp. W związku z tym Litwa w wystarczającym stopniu kontrolowała wzrost wydatków bieżących finansowanych ze środków krajowych.

(17) Scenariusz makroekonomiczny, na którym oparto prognozy budżetowe w programie stabilności, jest realistyczny. Rząd prognozuje, że realny PKB wzrośnie w 2023 r. o 0,5 %, a w 2024 r. – o 3,0 %. Dla porównania w prognozie Komisji z wiosny 2023 r. przewiduje się taki sam wzrost realnego PKB o 0,5 % w 2023 r. i niższy wzrost realnego PKB o 2,7 % w 2024 r., głównie ze względu na przewidywany bardziej powolny wzrost konsumpcji i inwestycji w 2024 r.

(18) W programie stabilności na 2023 r. rząd oczekuje, że wskaźnik deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych wzrośnie w 2023 r. do 2,2 % PKB. Wzrost

---

[14] Zalecenie Rady z dnia 18 czerwca 2021 r. zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Litwę programu stabilności na 2021 r., Dz.U. C 304 z 29.7.2021, s. 68.

[15] Kurs polityki fiskalnej jest mierzony zmianą wydatków pierwotnych (po skorygowaniu o działania dyskrecjonalne po stronie dochodów), z wyłączeniem tymczasowych działań nadzwyczajnych związanych z kryzysem Covid-19, lecz z uwzględnieniem wydatków finansowanych z bezzwrotnego wsparcia (dotacji) w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz innych funduszy UE, w stosunku do średniookresowego wzrostu potencjalnego. Więcej szczegółowych informacji można znaleźć w ramce 1 w tablicach statystycznych w dziedzinie fiskalnej.

[16] Pozostałe wydatki kapitałowe finansowane ze środków krajowych miały ekspansywny wpływ, który wyniósł 0,2 pp. PKB.

w 2023 r. wynika głównie ze środków zwiększających wydatki mających na celu wspieranie gospodarstw domowych o niższych dochodach (np. podwyżki świadczeń społecznych i emerytur), a także z szacowanych niższych dochodów z podatków i składek na ubezpieczenia społeczne (wyrażonych jako udział w PKB). Według przewidywań programu relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB ma się zmniejszyć z 38,4 % na koniec 2022 r. do 37,8 % na koniec 2023 r. W prognozie Komisji z wiosny 2023 r. przewiduje się deficyt publiczny w wysokości 1,7 % PKB w 2023 r. To deficyt mniejszy niż prognozowany w programie stabilności, głównie ze względu na przewidywane wyższe dochody ze składek na ubezpieczenia społeczne i nieco niższe wydatki publiczne na zużycie pośrednie i inwestycje. W prognozie Komisji z wiosny 2023 r. przewiduje się niższy poziom relacji długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB, wynoszący 37,1 % na koniec 2023 r. Różnica ta wynika z niższego prognozowanego deficytu publicznego.

(19) Oczekuje się, że na saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2023 r. nadal będą miały wpływ środki przyjęte w celu złagodzenia gospodarczych i społecznych skutków wzrostu cen energii. Obejmują one środki z 2022 r., których okres obowiązywania przedłużono (w szczególności: pułapy cenowe taryf za energię elektryczną i gaz ziemny dla gospodarstw domowych i odbiorców niebędących gospodarstwami domowymi). W prognozie Komisji z wiosny 2023 r. przewiduje się, że koszty budżetowe netto środków wsparcia wyniosą 0,7 % PKB w 2023 r.[17] Środki w 2023 r. nie wydają się być skierowane do gospodarstw domowych lub przedsiębiorstw znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji i nie zachowują one sygnału cenowego do zmniejszenia popytu na energię i zwiększenia efektywności energetycznej. W rezultacie nie ma ukierunkowanych środków wsparcia, które należałoby uwzględnić w ocenie zgodności z zaleceniem na 2023 r. Przewiduje się, że koszty budżetowe tymczasowej ochrony wysiedleńców z Ukrainy pozostaną na podobnym poziomie jak w 2023 r. – 0,3 % PKB.

(20) W dniu 12 lipca 2022 r. Rada zaleciła Litwie[18] podjęcie działań w celu zapewnienia, aby w 2023 r. wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych był zgodny z ogólnie neutralnym kursem polityki[19], przy uwzględnieniu dalszego tymczasowego i ukierunkowanego wsparcia dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw najbardziej narażonych na podwyżki cen energii oraz dla osób uciekających z Ukrainy. Litwa powinna być gotowa do dostosowania wydatków bieżących do zmieniającej się sytuacji. Litwie zalecono również rozwijanie inwestycji publicznych na rzecz zielonej i cyfrowej transformacji oraz na rzecz bezpieczeństwa energetycznego, przy uwzględnieniu inicjatywy REPowerEU, m.in. przez wykorzystanie Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz innych funduszy unijnych.

(21) W prognozie Komisji z wiosny 2023 r. przewiduje się, że kurs polityki fiskalnej będzie w 2023 r. ekspansywny (-0,8 % PKB), w związku z wysoką inflacją. W 2022 r. kurs polityki fiskalnej był restrykcyjny (+0,9 % PKB). Przewiduje się, że wzrost

---

17 Podana wartość liczbowa odzwierciedla poziom rocznych kosztów budżetowych tych środków, w tym bieżących dochodów i wydatków, a także – w stosownych przypadkach – środków w zakresie nakładów inwestycyjnych.

18 Zalecenie Rady z dnia 12 lipca 2022 r. w sprawie krajowego programu reform Litwy na 2022 r., zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Litwę programu stabilności na 2022 r., *Dz.U. C 334 z 1.9.2022, s. 120*.

19 Na podstawie prognozy Komisji z wiosny 2023 r. średniookresowy (średnia z 10 lat) wzrost produktu potencjalnego Litwy, wykorzystywany do pomiaru kursu polityki fiskalnej, szacuje się na 14,0 % w ujęciu nominalnym.

bieżących wydatków pierwotnych finansowanych ze środków krajowych (po skorygowaniu o działania dyskrecjonalne po stronie dochodów) w 2023 r. będzie mieć restrykcyjny, wynoszący 0,4 %, wpływ na kurs polityki fiskalnej. Podsumowując, prognozowany wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych ze środków krajowych jest zgodny z zaleceniem Rady. Przewiduje się, że wydatki finansowane z dotacji w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz innych funduszy UE wyniosą w 2023 r. 2,0 % PKB, podczas gdy inwestycje finansowane ze środków krajowych będą miały ekspansywny, wynoszący 0,1 pp., wpływ na kurs polityki fiskalnej[20]. W związku z tym Litwa planuje sfinansować dodatkowe inwestycje ze środków Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz innych funduszy UE i według przewidywań utrzyma inwestycje finansowane ze środków krajowych. Planuje sfinansować inwestycje publiczne w dziedzinie zielonej i cyfrowej transformacji oraz bezpieczeństwa energetycznego, m.in. inwestycje w rozwój lokalnych odnawialnych źródeł energii oraz instalację infrastruktury magazynowania energii elektrycznej, co ułatwi Litwie starania o odłączenie się od sieci elektroenergetycznej, która działa w synchronizacji z systemami rosyjskimi i białoruskimi. Te projekty inwestycyjne są częściowo finansowane z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności i innych funduszy UE.

(22) Według programu stabilności przewidywany deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych zmniejszy się do 1,7 % PKB w 2024 r. Spadek w 2024 r. wynika głównie ze stopniowego wycofywania środków przyjętych w celu złagodzenia gospodarczych i społecznych skutków wzrostu cen energii. W programie przewiduje się, że relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB na koniec 2024 r. obniży się do 37,7 %. Przy uwzględnieniu środków z zakresu polityki znanych w dacie granicznej prognozy deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2024 r. przewidziany w prognozie Komisji z wiosny 2023 r. ma wynieść 1,4 % PKB. To deficyt mniejszy niż prognozowany w programie stabilności, głównie ze względu na niższe wydatki publiczne na zużycie pośrednie oraz wyższy nominalny PKB. W prognozie Komisji z wiosny 2023 r. przewiduje się niższy poziom relacji długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB, który na koniec 2024 r. ma wynieść 36,6 %.

(23) Program stabilności przewiduje stopniowe znoszenie w 2024 r. większości środków wsparcia w dziedzinie energii. Komisja także zakłada stopniowe zniesienie niemal wszystkich środków wsparcia w dziedzinie energii (koszt netto 0,1 % PKB w 2024 r.). Szacunki te opierają się na założeniu, że nie dojdzie do ponownego wzrostu cen energii.

(24) W programie Litwa planuje osiągnąć średniookresowy cel budżetowy – strukturalne saldo budżetowe wynoszące -1,0 % PKB[21] – w 2023 r. i utrzymać go przez pozostałą część okresu objętego programem. Na podstawie prognozy Komisji z wiosny 2023 r. przewiduje się, że saldo strukturalne wyniesie -0,6 % PKB w 2023 r. i -0,3 % PKB w 2024 r., powyżej średniookresowego celu budżetowego. Rozważna polityka fiskalna w 2024 r. przyczyni się również do ograniczenia inflacji bazowej, której poziom

[20] Prognozuje się, że pozostałe wydatki kapitałowe finansowane ze środków krajowych będą miały ekspansywny wpływ, który wyniesie 0,2 pp. PKB.

[21] Saldo strukturalne (saldo w ujęciu uwzględniającym zmiany cykliczne, po skorygowaniu o działania jednorazowe i tymczasowe) przeliczone przez Komisję na podstawie wspólnie uzgodnionej metodyki wskazuje na deficyt strukturalny wynoszący 0,6 % PKB w 2023 r. i 0,2 % w 2024 r.

znacznie przekracza średnią dla strefy euro i która – jeśli się utrzyma – mogłaby doprowadzić do spadku konkurencyjności.

(25) Przy założeniu niezmiennego kursu polityki w prognozie Komisji z wiosny 2023 r. przewiduje się, że w 2024 r. wydatki pierwotne netto finansowane ze środków krajowych wzrosną o 2,7 %.

(26) Według programu inwestycje publiczne mają się zmniejszyć z 4,0 % PKB w 2023 r. do 3,9 % PKB w 2024 r. Mniejsze inwestycje odzwierciedlają niższy poziom inwestycji finansowanych ze środków krajowych i inwestycji finansowanych przez UE.

(27) W programie stabilności przedstawiono średnioterminową ścieżkę fiskalną do 2026 r. W programie przewidziano, że deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych zmniejszy się stopniowo do 1,4 % PKB w 2025 r. i do 0,9 % w 2026 r. W związku z tym planuje się, że deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych utrzyma się na poziomie poniżej 3 % PKB w okresie objętym programem. W programie przewidziano, że relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB wzrośnie z 37,7 % na koniec 2024 r. do 38,6 % do końca 2026 r.

(28) Dochody podatkowe Litwy wyrażone jako udział w PKB są znacznie niższe od średniej UE, co ogranicza dostępne środki finansowe na wydatki publiczne w dziedzinie opieki zdrowotnej, ochrony socjalnej i ogólnych usług użyteczności publicznej. Luka w podatku VAT (różnica między spodziewanymi dochodami z VAT a kwotą pobraną) wciąż należy do największych w UE, mimo że wstępne szacunki pokazują, że w 2021 r. mogła ulec znacznemu zmniejszeniu. W 2021 r. dochody z podatków od majątku, które należą do podatków najmniej niekorzystnych dla wzrostu, wyniosły zaledwie 0,3 % PKB, w przybliżeniu siedmiokrotnie mniej niż średnia UE. Pobory Litwy z podatku dochodowego od osób prawnych wyniosły połowę średniej UE (jako udział w PKB), podatki od transportu należały do najniższych w UE i Litwa jest jednym z niewielu państw członkowskich, w których nie płaci się rocznego podatku od środków transportowych. Wydatki publiczne na ochronę socjalną wzrosły w latach 2015–2021, ale wciąż są znacznie niższe od średniej UE. Przekłada się to na stosunkowo niski poziom i ograniczony zakres świadczeń społecznych, m.in. emerytur, które należą do najniższych w UE w relacji do dochodów z zatrudnienia. Wydatki na ogólne usługi użyteczności publicznej są szczególnie niskie, wynoszą prawie połowę średniej UE (wyrażone jako odsetek PKB). Skutkiem niedostatecznych środków finansowych na opiekę zdrowotną są długie okresy oczekiwania na świadczenia i wysoki poziom niezaspokojonych potrzeb w zakresie opieki medycznej, duże wydatki własne pacjentów oraz niemożność zaoferowania konkurencyjnych wynagrodzeń pracownikom ochrony zdrowia. W latach 2021–2023 Litwa wprowadziła szereg istotnych stałych środków po stronie wydatków (np. podwyżki płac w sektorze publicznym i innych świadczeń społecznych), którym nie towarzyszą odpowiednie środki w zakresie finansowania, co może stwarzać ryzyko dla stabilności fiskalnej Litwy w perspektywie długoterminowej.

(29) Zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. b) i kryterium 2.2 załącznika V do rozporządzenia (UE) 2021/241 plan odbudowy i zwiększania odporności zawiera obszerny zestaw wzajemnie wzmacniających się reform i inwestycji, które mają zostać wdrożone do 2026 r. Realizacja planu odbudowy i zwiększania odporności Litwy jest na zaawansowanym etapie. W dniu 30 listopada 2022 r. Litwa złożyła pierwszy wniosek o płatność, a Komisja przyjęła pozytywną ocenę 31 z 33 kamieni milowych

obejmujących sześć z siedmiu komponentów planu, natomiast w przypadku dwóch kamieni milowych dotyczących reform podatkowych stwierdzono, że nie zostały one osiągnięte w zadowalającym stopniu. W związku z tym Komisja uruchomiła procedurę „zawieszenia płatności", która daje Litwie dodatkowy czas na zrealizowanie tych kamieni milowych, a jednocześnie zapewnia jej częściową płatność w wysokości 542,3 mln EUR (po odliczeniu płatności zaliczkowych) powiązaną z kamieniami milowymi, które wypełniono w zadowalającym stopniu. Na skutek obiektywnych okoliczności, związanych ze wzrostem cen energii i materiałów budowlanych oraz z ograniczeniami w łańcuchu dostaw spowodowanymi rosyjską napaścią na Ukrainę, Litwa zamierza przedłożyć zmiany w swoim planie, jak również rozdział dotyczący REPowerEU, aby przyspieszyć dekarbonizację gospodarki i ograniczyć zależność od paliw kopalnych. Zgodnie z art. 14 ust. 6 rozporządzenia (UE) 2021/241 w dniu 30 marca 2023 r. Litwa wyraziła zamiar wystąpienia z wnioskiem o dodatkowe wsparcie w formie pożyczki w wysokości 1 800 000 000 EUR w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. Szybkie włączenie nowego rozdziału dotyczącego REPowerEU do planu odbudowy i zwiększania odporności umożliwi finansowanie dodatkowych reform i inwestycji wspierających cele strategiczne Litwy w dziedzinie energii i zielonej transformacji. Systematyczne i skuteczne angażowanie władz lokalnych i regionalnych, partnerów społecznych i innych właściwych zainteresowanych stron pozostaje ważne dla pomyślnej realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności, a także innych polityk gospodarczych i polityk zatrudnienia wykraczających poza zakres tego planu, ponieważ służy zapewnieniu szerokiego poczucia odpowiedzialności za cały program polityczny.

(30) W 2022 r. Komisja zatwierdziła wszystkie dokumenty programowe dotyczące polityki spójności Litwy. Szybkie wdrożenie programów polityki spójności w sposób komplementarny i synergiczny w stosunku do planu odbudowy i zwiększania odporności, w tym rozdziału dotyczącego REPowerEU, ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia zielonej i cyfrowej transformacji, zwiększenia odporności gospodarczej i społecznej oraz osiągnięcia zrównoważonego rozwoju terytorialnego na Litwie.

(31) Oprócz wyzwań gospodarczych i społecznych uwzględnionych w planie odbudowy i zwiększania odporności Litwa mierzy się z szeregiem dodatkowych wyzwań związanych z systemem opieki zdrowotnej, usługami społecznymi i mieszkalnictwem socjalnym, energią i zieloną transformacją.

(32) Efekty zdrowotne Litwy cechuje jeden z najniższych w UE wskaźników średniego dalszego trwania życia. Wysokie w porównaniu ze średnią UE są wskaźniki zgonów możliwych do uniknięcia dzięki profilaktyce i interwencji medycznej. Liczba możliwych do uniknięcia przyjęć do szpitala jest wysoka, a umieralność w wyniku samobójstwa najwyższa w UE. Wskazuje to na konieczność poprawy skuteczności opieki zdrowotnej i potrzebę uwzględnienia w większym stopniu działań profilaktycznych w litewskim podejściu do ochrony zdrowia. Do pogorszenia problemów w sektorze opieki zdrowotnej przyczyniają się niedobory pracowników, niedopasowanie umiejętności i nierówne rozmieszczenie pracowników medycznych, ograniczające dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej i świadczenie usług w tym zakresie. Plan odbudowy i zwiększania odporności Litwy obejmuje istotne działania, m.in. reformę, która ma przekształcić sieć szpitali i usługi ratownictwa medycznego, oraz inwestycje w modernizację placówek opieki zdrowotnej i budowę infrastruktury na potrzeby ośrodków chorób zakaźnych. Oczekuje się, że wdrożenie tych działań przyczyni się do rozwiązania niektórych kluczowych problemów. Aby wzmocnić podstawową opiekę zdrowotną i rozszerzyć profilaktykę zdrowotną, konieczne są

jednak dodatkowe wysiłki, oprócz działań przewidzianych w planie odbudowy i zwiększania odporności, w tym mające na celu zwiększenie odporności systemu opieki zdrowotnej.

(33) Planowanie i świadczenie usług społecznych jest utrudnione, ponieważ gminy w niedostatecznym stopniu angażują organizacje pozarządowe, a pomoc społeczna i szkolenia zawodowe nie są skutecznie zintegrowane z aktywną polityką rynku pracy, zwłaszcza jeśli chodzi o osoby bezrobotne. Litwa osiągnęła pewien postęp dzięki projektom pilotażowym przeprowadzonym w niektórych gminach, dotyczącym zapewnienia zintegrowanych usług osobom bezrobotnym, czego efektem było zalecenie wydane dla wszystkich gmin, aby od 2023 r. stosowały metodykę z tych projektów w swoich programach promocji zatrudnienia. Choć jest to krok w dobrym kierunku, na efekty trzeba jeszcze poczekać, a tymczasem potrzebne są dodatkowe działania. Plan odbudowy i zwiększania odporności przewiduje istotne środki, m.in. reformę systemu dochodu minimalnego i systemu ulg podatkowych, a także zwiększenie zakresu ubezpieczenia społecznego z tytułu bezrobocia. Oczekuje się, że wdrożenie tych środków przyczyni się do rozwiązania niektórych kluczowych wyzwań w zakresie ochrony socjalnej. Do poprawy planowania i świadczenia usług społecznych konieczne są jednak dodatkowe wysiłki wykraczające poza działania przewidziane w planie,

(34) Dostęp do mieszkalnictwa socjalnego jest na Litwie ograniczony. Pod koniec 2022 r. około 9 700 rodzin (blisko 19 000 osób) czekało na mieszkanie socjalne, a średni czas oczekiwania wynosi 5,85 roku. W dalszym ciągu niska jest ogólna jakość mieszkań socjalnych. Choć na Litwie podjęto pewne działania, aby zreformować mieszkalnictwo socjalne, m.in. wprowadzono prawo priorytetowego traktowania rodzin z jednym rodzicem, podniesiono limit dochodów i aktywów przy ocenie kwalifikowalności oraz dodano specjalne przepisy na wypadek sytuacji wyjątkowej lub kwarantanny na poziomie krajowym, brakuje jednak ogólnej strategii dotyczącej sposobów przeciwdziałania ciągłym niedoborom mieszkań socjalnych oraz podniesienia ich jakości.

(35) Po rosyjskiej inwazji na Ukrainę Litwie udało się zrezygnować z importu gazu, ropy naftowej, energii elektrycznej i węgla z Rosji dzięki przekierowaniu importu energii, tak aby odbywał się za pośrednictwem terminala skroplonego gazu ziemnego (LNG) w Kłajpedzie, terminala naftowego w Būtingė, nowego gazowego połączenia międzysystemowego z Polską, usprawnionego połączenia międzysystemowego z Łotwą oraz istniejących elektroenergetycznych połączeń międzysystemowych z Polską, Łotwą i Szwecją. Zużycie gazu ziemnego na Litwie w okresie od sierpnia 2022 r. do marca 2023 r. spadło o 41 % w porównaniu ze średnim zużyciem gazu w tym samym okresie w ciągu poprzednich 5 lat, co przewyższa cel, jakim była redukcja o 15 %, głównie dzięki spadkowi zapotrzebowania na gaz w przemyśle chemicznym na skutek wzrostu cen energii. Litwa mogłaby kontynuować wysiłki na rzecz tymczasowego zmniejszenia zapotrzebowania na gaz do dnia 31 marca 2024 r.[22] Mimo wszystko dostawy energii na Litwie wciąż są wysoce uzależnione od importu. Import pokrywa około dwóch trzecich zapotrzebowania na energię elektryczną brutto i prawie całość zapotrzebowania na ropę naftową i gaz. Ponadto ropa i gaz stanowią trzy czwarte koszyka energetycznego kraju.

(36) Do wysokiego zapotrzebowania na energię przyczynia się duża i przestarzała flota pojazdów, niedostatecznie wykorzystywany transport publiczny i kolejowy, duża

[22] Rozporządzenie Rady (UE) 2022/1369 i rozporządzenie Rady (UE) 2023/706.

liczba nieefektywnych energetycznie budynków oraz wysoce energochłonny przemysł. Przed kryzysem energetycznym przemysł odpowiadał za 58 % łącznego zużycia gazu na Litwie. Zależność Litwy od importu energii można by ograniczyć dzięki dodatkowym wysiłkom na rzecz zmniejszenia energochłonności w tych sektorach, polegającym na wspieraniu transformacji przemysłowej, w tym innowacyjnych procesów produkcyjnych, oraz dalszym promowaniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Zachęty do korzystania z mniej zanieczyszczających pojazdów są na Litwie wciąż niewielkie, a system transportu publicznego jest rozdrobniony i cechuje go brak koordynacji. Dlatego priorytetem jest nadal promowanie mniej zanieczyszczających środków transportu. Jednocześnie wskaźnik renowacji budynków wielomieszkaniowych jest wciąż zbyt niski, aby sektor ten mógł osiągnąć cele neutralności klimatycznej do 2050 r. Świadczy to o potrzebie usprawnienia procedur i zwiększenia zachęt do renowacji oraz wspierania zdolności sektora prywatnego do realizacji projektów renowacyjnych. Litwa nadal ma jedne z najgorszych w UE wskaźników ubóstwa energetycznego, które mogą się jeszcze pogorszyć w przypadku kolejnej trwałej podwyżki cen energii, a tempo renowacji wciąż jest powolne.

(37) Litewska sieć elektroenergetyczna, podobnie jak sieci pozostałych bałtyckich państw członkowskich, pozostaje narażona na zagrożenia, ponieważ jest zsynchronizowana z siecią elektroenergetyczną BRELL. Regionalna synchronizacja sieci elektroenergetycznej z resztą UE postępuje, ale nie jest jeszcze gotowa (oczekuje się jej zakończenia do 2025 r.). W tym celu konieczna jest współpraca z Łotwą i Estonią. Wzrasta krajowa produkcja energii na Litwie; kraj ten podjął działania w celu usprawnienia procedur wydawania zezwoleń i promowania wytwarzania energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii, co w latach 2020–2021 spowodowało znaczne zwiększenie mocy produkcyjnych w zakresie energii słonecznej i wiatrowej. Realizacja przez Litwę celów pakietu „Gotowi na 55” będzie wymagać jeszcze większego poziomu ambicji w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych oraz zwiększenia poziomów docelowych w zakresie odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej.

(38) Niedobory siły roboczej i kwalifikacji w sektorach i zawodach kluczowych dla zielonej transformacji, w tym w dziedzinie wytwarzania, wdrażania i serwisowania technologii neutralnych emisyjnie, powodują wąskie gardła w procesie przejścia na gospodarkę neutralną dla klimatu. Wysokiej jakości systemy kształcenia i szkolenia, które reagują na zmieniające się potrzeby rynku pracy, oraz ukierunkowane środki w zakresie podnoszenia i zmiany kwalifikacji mają zasadnicze znaczenie dla ograniczenia niedoborów kwalifikacji oraz promowania włączenia i realokacji siły roboczej. W celu uwolnienia niewykorzystanej podaży pracy środki te należy udostępnić zwłaszcza osobom najmocniej odczuwającym skutki zielonej transformacji oraz w sektorach i regionach najbardziej dotkniętych tą transformacją. Od 2015 r. wskaźnik wakatów wzrósł w większości kluczowych sektorów, takich jak budownictwo (z 0,8 % do 1,5 % w 2021 r.) i przemysł wytwórczy (z 1,4 % do 1,8 % w 2021 r.). W 2021 r. wskaźnik ten był jednak wciąż niższy od średniej UE, wynoszącej odpowiednio 3,6 % i 1,9 %. W ostatnich latach na Litwie odnotowano niedobory pracowników w 28 zawodach, które wymagają szczególnych umiejętności lub wiedzy na potrzeby zielonej transformacji. W szczególności niedobory pracowników zgłoszono jako czynnik, który ograniczył produkcję w przemyśle i budownictwie w 2022 r.

(39) W świetle dokonanej przez Komisję oceny Rada przeanalizowała program stabilności na 2023 r., a jej opinia[23] znajduje odzwierciedlenie w zaleceniu 1 poniżej.

(40) W świetle bliskich powiązań między gospodarkami państw członkowskich strefy euro oraz z uwagi na ich wspólny wkład w funkcjonowanie unii gospodarczej i walutowej Rada zaleciła, by państwa członkowskie strefy euro podjęły działania, w tym za pośrednictwem planów odbudowy i zwiększania odporności, mające na celu (i) utrzymanie długookresowej zdolności do obsługi długu i powstrzymanie się od szerokiego wsparcia popytu zagregowanego w 2023 r., lepsze ukierunkowanie środków polityki fiskalnej służących łagodzeniu skutków wysokich cen energii oraz zastanowienie się nad odpowiednimi sposobami wycofania wsparcia, gdy zmniejszy się presja w zakresie cen energii; (ii) utrzymanie wysokiego poziomu inwestycji publicznych oraz promowanie inwestycji prywatnych, aby wspierać zieloną i cyfrową transformację; (iii) wspieranie dynamiki płac, która łagodzi spadek siły nabywczej przy jednoczesnym ograniczeniu efektu drugiej rundy w odniesieniu do inflacji, dalsze udoskonalanie aktywnej polityki rynku pracy i rozwiązanie problemu niedoboru wykwalifikowanej kadry; (iv) poprawę otoczenia działalności gospodarczej oraz zapewnienie, by wsparcie w dziedzinie energii dla przedsiębiorstw było racjonalne pod względem kosztów, tymczasowe, ukierunkowane na rentowne przedsiębiorstwa oraz utrzymało zachęty do zielonej transformacji; oraz (v) zachowanie stabilności makrofinansowej i monitorowanie ryzyka, a jednocześnie kontynuację prac nad dokończeniem budowy unii bankowej. W przypadku Litwy zalecenia 1, 2, 3 i 4 przyczyniają się do realizacji pierwszego, drugiego i trzeciego zalecenia dla strefy euro,

NINIEJSZYM ZALECA Litwie podjęcie w latach 2023 i 2024 działań mających na celu:

1. Wycofanie obowiązujących środków wsparcia w dziedzinie energii do końca 2023 r. Gdyby ponowne podwyżki cen energii wymagały wdrożenia środków wsparcia, zapewnienie, by środki te były ukierunkowane na ochronę gospodarstw domowych i przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji, były możliwe do udźwignięcia przez budżet i zapewniały zachęty do oszczędzania energii.

   Utrzymanie inwestycji publicznych finansowanych ze środków krajowych i zapewnienie skutecznej absorpcji dotacji w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności i innych funduszy UE, w szczególności w celu wspierania zielonej i cyfrowej transformacji, przy jednoczesnym utrzymaniu stabilnej sytuacji fiskalnej w 2024 r. W okresie po 2024 r. kontynuowanie inwestycji i reform prowadzących do wyższego zrównoważonego wzrostu gospodarczego oraz utrzymanie ostrożnej średniookresowej sytuacji fiskalnej.

   Zwiększenie adekwatności opieki zdrowotnej i ochrony socjalnej oraz poprawę ogólnych usług użyteczności publicznej.

2. Utrzymanie stałego tempa wdrażania planu odbudowy i zwiększania odporności oraz sprawne sfinalizowanie rozdziału dotyczącego REPowerEU w celu szybkiego rozpoczęcia jego wdrażania. Szybkie wdrożenie programów polityki spójności w sposób ściśle komplementarny i synergiczny w stosunku do planu odbudowy i zwiększania odporności.

3. Wzmocnienie podstawowej opieki zdrowotnej i rozszerzenie profilaktyki zdrowotnej, w tym zwiększenie odporności systemu opieki zdrowotnej.

[23] Na podstawie art. 5 ust. 2 i art. 9 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1466/97.

Usprawnienie planowania i świadczenia usług społecznych. Poprawę dostępności i jakości mieszkań socjalnych.

4. Dalsze ograniczenie zależności od paliw kopalnych i importu energii przez przyspieszenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w szczególności przez zapewnienie wystarczającej przepustowości i dostępności sieci, zapewnienie transformacji i dekarbonizacji produkcji przemysłowej, upowszechnienie transportu publicznego i zrównoważonego transportu oraz zwiększenie energooszczędności budynków, także w celu ograniczenia ubóstwa energetycznego. Zapewnienie wystarczającej przepustowości elektroenergetycznych połączeń międzysystemowych w celu zwiększenia bezpieczeństwa dostaw, kontynuowanie terminowej synchronizacji z siecią elektroenergetyczną UE. Wzmożenie wysiłków w ramach polityki mających na celu zapewnienie i nabywanie umiejętności potrzebnych do zielonej transformacji.

Sporządzono w Brukseli dnia […] r.

W imieniu Rady
Przewodniczący